

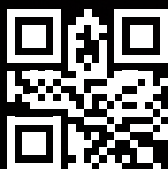
DAVIDSFONDS 150 JAAR JONG

Uit ons jeugdig enthousiasme valt het niet af te leiden, maar dit jaar viert Davidsfonds zijn 150ste verjaardag. Een indrukwekkende mijlpaal waar we samen met jou graag bij stilstaan. Telkens opnieuw hebben we de energie gevonden om de uitdagingen van onze tijd aan te gaan en er een betekenisvol antwoord op te formuleren.

In de loop der jaren, zelfs tijdens de meest turbulente periodes, is Davidsfonds een constante bron van warmte en gastvrijheid gebleven - een plek waar verbinding centraal staat. Dit danken we aan onze leden, van alle achtergronden en overtuigingen, die onze missie onvoorwaardelijk uitdragen. Zonder Davidsfonds zouden Vlaanderen en Brussel ongetwijfeld iets minder glinsteren.

Ook in ons feestjaar geven we er een lap op met gesmaakte cursussen over geschiedenis, kunst en cultuur bij Davidsfonds Academie, met grensverleggende reizen van Davidsfonds Cultuurreizen, met een verrijkende bibliotheek aan boeken en met een wervelend aanbod van nationale en lokale evenementen.

Je ontdekt het allemaal op davidsfonds.be

 DAVIDSFONDS
cultuur beleef je samen

P U Z Z E L E N

V A N

1 T O T 1 0

Op zoek naar tien historische markanten. Vind je ze allemaal?

1. **EEN** stamvader: graaf Boudewijn die de mooie Judith schaakte. Met welk lichaamsdeel kennen we hem beter?
2. Op 5 juni 1568 werden deze **TWEE** vooraanstaande edellieden op de Brussels Markt onthoofd, veroordeeld door de Bloedraad van Alva.
3. Iedereen ervan overtuigen dat Vlaanderen recht had op een Nederlandstalige universiteit. Met dat doel voor ogen kraaiden **DRIE** parlementsleden begin 20ste eeuw het land wakker. De katholiek Frans Van Cauwelaert, de liberaal Louis Franck en de socialist Camille Huysmans. Hoe worden ze samen genoemd?
4. Met **VIJF** waren ze, de heemskinderen Ritsaert, Writsaert, Adelaert en Reinout. Hoe heet het paard waarop ze om de tien jaar samen door Dendermonde trekken?
5. Jawel, er zijn **VIJF** Vlaamse provincies: Limburg, Antwerpen, Oost- Vlaanderen, West- Vlaanderen en ... Welke is alweer die vijfde?
6. Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem. **ZES** randgemeenten in de Vlaamse Rand rond Brussel. Bekend als de zes ...
7. In opdracht van de Frontbeweging liepen tijdens de Eerste Wereldoorlog **ZEVEN** Vlaamse deserteurs de frontlijn over naar bezet gebied. Hoe staan ze bekend in de geschiedenisboeken?
8. Op nummer **ACHT** in de Vlaamse versie van de Grootste Belg staat hij, de cartograaf, instrumentenmaker en graveur die in de 16de eeuw beschouwd werd als de 'Ptolemaeus van zijn tijd'.
9. Zesmaal goud en driemaal zilver: bierhandelaar Hubert Van Innis behaalde zomaar eventjes **NEGEN** Olympische medailles en daarmee 'veroverde' hij ook een plek in De Roets 2020. In welke sport is hij recordhouder Olympische medailles?
10. In '**TIEN** brieven rondom liefde en dood', beschreef deze Vlaamse auteur op een hartstochtelijke manier momenten uit zijn eigen leven. De verfilming van zijn *De zaak Alzheimer* werd een heuse publiekstrekker.

Albert Boone, sj

De jezuiet van het Europese volkslied

1917 - 2007

‘Een volkslied’, zo vertelt Albert Boone, ‘wordt niet gemaakt. Het wordt door het volk overgeleverd. Het is een lied dat ik mijn moeder hoorde zingen, dat ik verder zing en dat mijn kinderen ook verder zingen nadat ze het van mij hebben gehoord. Het wordt door mond en oor en weer door mond doorgegeven ...’

Vader is smid-machineschouwer en moeder onderwijzeres. ‘Leer maar piano spelen’, moedigen ze Albert aan. Veel aanleg heeft hij daar eigenlijk niet voor, maar zijn stem mag gehoord worden. Het begint met liederen van Emiel Hullebroeck. Een privéleraar begeleidt op piano en Albert mag zingen. Lied na lied groeit zijn liefde voor muziek. Of hij niet wil meezingen in het kinderzangkoor op het O-L-Vrouw-college in Oudenaarde? Tot zijn grote verbazing vinden pa en ma het goed. Twee tot drie keer per week dompelt hij er zich onder in het gregoriaans. Een ‘hemels’ plezier!

Nog maar net zeventien treedt Albert in bij de jezuiten in Drongen waar hij klassieke filologie studeert. Hij begint te schrijven, wordt adjunct-redacteur van *Streven*. In het Expojaar ’58 wordt hij redactiesecretaris van *De Linie*, een jezuiten-weekblad met een duidelijk katholiek en Vlaams profiel. Later zal hij nog meewerken aan Verschuerens Modern Woordenboek.

Tussendoor staat onze jezuiet met veel plezier en enthousiasme voor de klas in het college van Oudenaarde. Wanneer de Duitsers beslag leggen op de gebouwen van het college moet Albert met zijn poësis tijdelijk lesgeven in de zitkamer van een privéhuis in de stad. Zalige uren beleeft hij er waarbij hij zijn leerlingen onderdompelt in de antieke oudheid en in de Europese letterkunde. Ver van het oorlogsgedruis ...

Op het jaarlijkse collegefeest regisseert hij samen met Herman Bruggen de toneelvoorstelling. Hij schrijft ook zelf stukken en jeugdopera’s. ‘Een schitterend lesgever’, zeggen zijn leerlingen. Tussen hun lessen Grieks en Latijn door laat hij ze zingen. In Nederlands, Frans, Engels, Duits. Tijdens hun klasreünies later blijft het nooit stil ...

Stilaan ontwaakt zijn grote voorliefde voor volksliederen. En die wil hij verzamelen. Hij wil ze vooral het gewone volk horen zingen. Want ‘als het volk zingt, zingt het *endimanchement*’. Op zijn zondags. En daar zit alles in: taal, melodie, uit-

KADOC-KU Leuven. Beeldarchief sj 1963

spraak, vorm, klemtoon. Urenlang beluistert hij banden met liederen uit heel Vlaanderen. *Daer was een sneeuwwit vogeltje*. Het Nederlandse volkslied – zo stelt Boone vast – bestaat niet op zichzelf. Het heeft invloed ondergaan van bijna heel Europa. En omgekeerd ook. Dus gaat hij op zoek naar Europese volksliederen. Zijn grote talenknobbel en zijn vorming bij de jezuiten komen hem hierbij goed van pas. De Nederlandstalige versie van het lied *Heer Halewijn* vindt hij een van de mooiste van Europa.

Orgelpunt wordt zijn meesterwerk *Het Vlaamse Volkslied in Europa*. Een magistrale kanjer in twee delen van meer dan 2.000 bladzijden met 1000 liederen, de meeste met melodie en vaak in eigen taal en met vertaling. Monnikenwerk dat loont!

In 2001 krijgt Albert Boone sj van het ANV, het Algemeen Nederlands Verbond, de Visser Neerlandiaprijs voor persoonlijke verdienste.

maandag

30

Oudejaarsavond

dinsdag

31

januari 2025

Nieuwjaar

woensdag

1

donderdag

2

vrijdag

3

zaterdag

4

Einde kerstvakantie

zondag

5

Giuli, Aftera-Geola, Ijsmaand, Hardemaand, Huwelijksmaand, Lauwmaand? Allemaal oude namen voor de eerste maand van het jaar. En Karel de Grote had het rond 800 ook over Wintermaand of Wintermonath.

De eerste gepubliceerde geschiedenis van Leuven werd geschreven door Justus Lipsius. In het Latijn. Niet voor Jan met de pet dus. Maar die kende wel de honden van Lipsius. Want telkens hij in het Drietalencollege ging doceren nam hij ze mee.

Wat de oorspronkelijk Franse uitvinder van de dieselmotor met ons land te maken heeft? Rudolf Diesel scheepte op 29 september 1913 in Antwerpen in op de veerboot naar Harwich. De volgende ochtend was de man spoorloos verdwenen. Een ongeluk of zelfmoord? Het mysterie werd nooit opgelost.

Op de valreep nog een nieuwjaarscadeautje voor je vrienden nodig?

Geef De Roets cadeau ! www.roetsinfo.eu

Johannes Wier

Weg met duivelse heksenvervolging

1515 – 1588

Maria doet raar. Ze beweert dat ze kan communiceren met de geesten van overleden familieleden. 'Het werk van de Duivel!', schreeuwen de mensen. 'Niks van aan', stelt Johannes Wier vast. 'Maria heeft een hersenstoornis. Ze gelooft dat haar hallucinaties realiteit zijn.' Het is een van de ontelbare keren dat Wier zogenaamde hekserij ontmaskert en er een strikt medische verklaring aan geeft.

Als zoon van een welvarende groothandelaar in hop krijgt de jonge Johannes heel snel kwaliteitsvol onderwijs van Cornelis Agrippa. Deze bekende humanist neemt hem omstreeks 1530 van woonplaats Grave in Noord-Brabant mee naar Antwerpen en leidt hem daar verder op.

Agrippa, die schrijft in de traditie van Erasmus, oefent een grote invloed uit op Wier. Zijn baanbrekend werk, het ironische *De Occulta Philosophia*, wordt zo godslasterlijk beschouwd dat Agrippa, met Wier in zijn kielzog, het raadzaam vindt in 1532 naar Duitsland te vluchten. Na studies medicijnen aan de Sorbonne vestigt Wier zich in 1538 als arts in thuisstad Grave en groeit enkele jaren later uit tot stadsgeneesheer van Arnhem.

Sterk geïnspireerd door zijn intussen overleden mentor Agrippa, geraakt Wier gefascineerd door het tragische lot van de 'heksen'. Het stadsbestuur van Arnhem volgt hem hierin maar kan hem niet langer betalen. Omdat hij intussen een gezin met vijf kinderen moet onderhouden, gaat hij in 1550 in op het lucratieve voorstel van Willem V om hofarts te worden in het hertogdom Kleef-Gulik-Berg. Een aangename en relatief rustige job in het iets 'vrijere' Duitse klimaat.

Maar de hekserij laat Wier niet los, vooral omdat hij merkt dat vervolgingen aan een heropleving bezig zijn. Hij besluit het fenomeen helemaal te doorgronden en trekt zich in 1562 een vol jaar terug op het slot Hambach bij Gulik. Hier verslindt hij massa's boeken over hersenziektes en geestelijke stoornissen, over zwervende weerwolven en ondergrondse kaboutergeesten, over bedrog en veinzerij. Die studie leidt in 1563 tot zijn magnum opus: *Over Bedriegerijen van de Duivel*.

In dit lijvige werk behandelt Wier hekserij puur wetenschappelijk. Medisch ontdekt hij dat het haast uitsluitend wordt vastgesteld bij zieke, oude, verwarde vrouwen. Niet zo bij mannen met een

Johannes Wier in *Duivelse begoochelingen*

zelfde ziektebeeld ... die krijgen soms zelfs een vetbetaalde job aan het hof. Juridisch laakt hij de verregaande martelingen die tot 'bekenntnissen' leiden. Wier vindt heksenvervolging 'een schande voor het echte geloof'. Geen plaats meer voor de duivel bij Wier? Toch wel. Die onverlaat huist immers in de geesten van de vervolgers zelf.

Zijn heksenboek wordt een echte bestseller. Er volgen diverse herdrukken en bijgeschaafde uitgaven in tal van talen. Nederlander Johannes Wier groeit uit tot een van de bekendste inwoners van Duitsland.

Barbara Kremers eet en drinkt al jarenlang niet meer, ze hoeft ook nooit naar het toilet te gaan. Straffe Barbara wordt aanbeden en krijgt cadeaus vanuit het hele land. Tot Wier haar ontmaskert als ordinaire bedriegster. De Duivel kan dus ook bij de heksen onderdak vinden.

Driekoningen

maandag

6

dinsdag

7

woensdag

8

donderdag

9

vrijdag

10

zaterdag

11

zondag

12

Zo moeder zo zoon. Of toch niet? Pieter Pauwel Rubens liet in zijn testament bepalen dat er na zijn dood 750 missen moesten gecelebreerd worden. Zevenhonderdvijftig! Zijn moeder daarentegen wilde geen enkele mis.

Een *izren skoen*, een ijzeren schoen. Zo omschreef dichter Jacob van Maerlant al in de 13de eeuw een ijschaats. Wij waren de eersten om op echte schaatsen te glijden. In de noordelijke Nederlanden schaatsten ze in die periode nog op bijgeslepen beenderen van paarden. De oudste van die schaatsen dateren van omstreeks 1225 uit Dordrecht en Amsterdam.

Het oude woord voor drinknap is *coppe*. De eerste maandag na Driekoningen wordt ook wel kopermaandag genoemd. Ambachtslieden van alle gilden kregen die maandag een dagje vrij. Er werd veel gedronken. In de kerken werd over de altaren een blauwe doek gehangen. En dat zou dan weer kunnen wijzen op 'een blauwe maandag'.

Regina Wauters

En de vrouw, zij brouwde voort ...

1795 – 1874

Brouwen iets voor mannen? Onderschat de vrouwen niet! Eeuwenlang was het hun taak om thuis te brouwen. Bier was overigens veel gezonder dan water. In de 19de en 20ste eeuw stonden vrouwen met pit en visie aan de bierkuip. Doortastend en met zakelijk talent leidden zij een brouwerij. In Leuven Jeanne Artois, in Wieze Leonora Callebaut en in Roeselare Regina Wauters.

Wanneer Regina Wauters, dochter van een rijke Mechelse brouwer, met Pedro Rodenbach trouwt, verhuist ze naar Roeselare. Haar kersverse echtgenoot koopt er de jeneverstokerij en later ook de brouwerij van zijn familie over ... met de nodige financiën van Regina. Maar Pedro, ook militair, is niet vaak thuis en Regina staat er meestal alleen voor. Met intussen acht kinderen om op te voeden en ook nog eens de stokerij en brouwerij om te runnen, heeft ze haar handen meer dan vol. En dat apprecieert Pedro wel: hij ondertekent zelfs altijd alle documenten consequent met Rodenbach-Wauters ... een knap staaltje emancipatie in die tijd.

In 1836 koopt Regina de brouwerij af. Met alles erop en eraan, bijhorende huizen en herbergen inbegrepen. Vanaf nu is zij eigenaar en baas. En ze blijft niet bij de pakken zitten. Met stevige hand, technisch inzicht en toekomstgerichte visie breidt ze verder uit. Ze laat een stoommachine van 12 pk in haar fabriek plaatsen. De eerste machine in een voedingsbedrijf. Een gedurfde innovatie! Haar ambitie? De grootste brouwerij van Roeselare worden. Maar dat lukt haar niet. Een andere gewiekste zakenvrouw, weduwe Anna Gesquiere, leidt ook een brouwerij in Roeselare. Tien jaar lang zijn ze gehaaide en geraffineerde concurrenten.

Ook na de dood van Pedro blijft Regina brouwerij en stokerij als een toponderneemster leiden. Brouwerij Rodenbach wordt

een naam in de streek en gedurende jaren blijft de stokerij vrijwel de enige noemenswaardige in Roeselare. Om haar doel te bereiken, durft ze af en toe buiten de lijntjes kleuren. Moet ze stadsaccijnzen op alcohol betalen? Dat weet ze aardig te omzeilen. En op

eigen houtje laat ze op de Mandelbeek een sluis plaatsen. Zonder vergunning. Een troefkaart voor haar bedrijf, dat wel, maar in de stad loopt de waterafvoer niet meer in de beste omstandigheden ...

Meer dan dertig jaar blijft Regina aan het hoofd van het bedrijf. Tot haar zeventigste verjaardag in zicht komt. Dan verkoopt ze de brouwerij, haar huis en werkplaatsen aan haar zoon Eduard. Haar enige hoop en groot verlangen: de brouwerij en de stokerij moeten in goede verstandhouding in haar familie blijven. Ze laat het in haar testament opnemen. En vanaf dan gaat ze rentenieren. Met op tijd en stond een lekkere Rodenbach erbij!

Wanneer in 1902 de laatste mannelijke erfgenaam sterft, nemen drie vrouwen de zaak in handen. Eugenie Mergaert, Alice Termote, en een verre kleindochter van Regina. Met de nieuwe vennootschap Brouwerij-Mouterij Saint Georges wordt Rodenbach de eerste decennia van de twintigste eeuw helemaal door vrouwen bestuurd.

Verloren Maandag

maandag

13

Honderd dukaten, een veelvoud van het jaarloon van een gewone ambachtsman. Een astronomisch bedrag! Dat boden de hertogen van Milaan in 1474 aan zanger Johannes Cordier. Eerder al plukten de Medici's hem bij ons weg om te zingen in Firenze en dook hij op als pauselijke zanger in de Sixtijnse kapel. Toch niet slecht voor een Bruggeling ...

dinsdag

14

woensdag

15

Eigenlijk heette ons Brussels jazzicoon Toots Thielemans gewoon 'Jean'. Erg swingend klonk dat niet. Dus nam hij de voornaam over van twee Amerikaanse muzikanten: Toots Mondello en Toots Camarata. *Bluesette* uit 1962 bezorgde onze Toots internationale roem.

donderdag

16

vrijdag

17

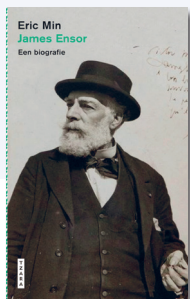
Wazeetem? Op 18 januari 1951 kreeg *De Standaard* van de 16-jarige Jan Lehembre een brief met de vraag: hoe kan ik in contact komen met jongeren die net als ik niet langer Antwerps maar algemeen beschaafd Nederlands willen spreken? De meeste van zijn klasgenoten in het Sint-Lievenscollege deden alvast mee. Zo ontstond de eerste ABN-kern. Zowat halverwege de jaren 60 waren er al in 350 scholen ABN-kernen actief.

zaterdag

18

zondag

19

Wie was Ensor eigenlijk? Baron en bohemien, rebelse belhamel, geniale kankeraar in een wereld vol maskers en schedels? Een schitterende biografie van een bijzondere man.

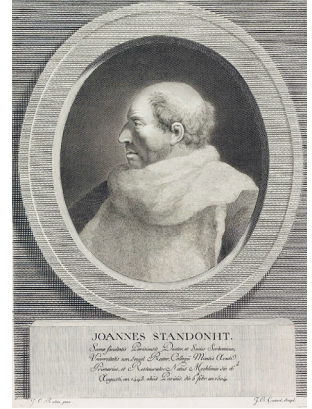
Jan Standonck

IJzeren kerkhervormer

1453 - 1504

Zicht op huis van Standonck in Mechelen

Leuven, 16de eeuw. In 'Het Varken', de peda in de tuin van het Standonckcollege logeren de Kappekes. Zo worden de studenten die er les volgen genoemd. En al is het geen klooster, ze dragen een habijt met kap en moeten dagelijks de getijden bidden. Een college genoemd naar een zekere Standonck?

Jan Standonck wordt geboren in Mechelen, in het gezin van schoenmaker Cornelius Standonck. Om de eindjes aan elkaar te knopen moeten ze sober leven. Studeren is dus niet vanzelfsprekend, maar dat is buiten het willetje van onze Jan gerekend. Hij kan humaniora volgen bij de *Broeders des Gemenen Levens* in Gouda waar hij onderdak krijgt in een van hun huizen. Geert Grote, de stichter van die broeders, fulmineert tegen het concubinaat waarbij geestelijken en vrouwen samenwonen en waar kloosterlingen persoonlijke rijkdommen hebben. Het zal Standoncks verdere leven bepalen. Dat de Broeders de grondleggers zijn van het schoolsysteem waarbij leerlingen van dezelfde leeftijd samen in een klas of groep worden geplaatst, zal hem later ook nog van pas komen.

Na zijn humaniora volgt Standonck eerst *artes* aan de Leuvense universiteit en daarna theologie in Parijs. Om er te overleven is hij verplicht een baan tje te zoeken. Hij wordt bediende bij de *Abdij van Sainte Geneviève*, vlak naast het *Collège de Montaigu*, een college voor straatarme theologiestudenten. Een kolfje naar de hand van Standonck die zelf een bijzonder streng ascetisch leven leidt.

Amper 30 neemt hij het beleid over het college op zich. Arme studenten kunnen er kosteloos onderwijs krijgen maar moeten zich schikken aan een strikte discipline. Verklikking wordt aangemoedigd en lijfstraffen voor de geringste tekortkomin-

gen zijn dagelijkse kost. In 1485 wordt hij prof theologie aan de Sorbonne en enkele jaren later rector magnificus. Een van zijn studenten is Erasmus die er korte tijd verblijft en later in een van zijn werken vol afschuw schrijft over Standoncks systeem van onthouding, ontbering en kastijding.

Daarnaast blijft Standonck ageren tegen de corruptie in de Kerk en zet hij zich in zijn preken af tegen de corrupte clerus. Zijn 'arme' studenten kneedt hij via een ijzeren tucht tot een religieuze broederschap. En ten slotte hervormt hij de bestaande religieuze ordes door hen ook de statuten van de *Broeders des Gemenen Levens* op te leggen. Soms loopt het al eens verkeerd af. Wanneer hij wat te veel van zijn neus maakt over de huwelijkspolitiek van de Franse koning Lodewijk XII ... mag hij een paar jaar in ballingschap. In 1490 sticht Standonck in Leuven het beruchte college.

Maar een ascetische levensstijl geeft het eeuwige leven niet. Standonck wordt geveld door koorts en overleeft het niet. Onmiddellijk en zonder veel plechtigheden wordt hij begraven aan de ingang van de kapel zodat men over zijn graf moet lopen. Het opschrift luidt *Souvenez-vous du pauvre homme Standonck*.

Het Standonckcollege in Leuven gold als het strengste college van de stad. Studenten leefden in volledige afzondering van de buitenwereld, vlees kwam er nooit op tafel en studenten moesten rechtstaand eten ...

De Roets is een ideëel project dat bij het brede publiek interesse wil wekken in de boeiende en inspirerende geschiedenis van de Lage Landen

Historische kalender sinds 2005
ANV-Visser Neerlandiaprijs voor Cultuur

Initiatiefnemer: Herman Brijssinck
Coördinator: Koen Clement
Eindredactie: Jo Vranckx
Vormgeving: 5NUL8 Grafische Producties
Logistiek: Maries Haelterman
www.roetsinfo.eu
contact@roetsinfo.eu

Werkten mee aan de editie 2025:

Bob Steel, Guido Mertens, Hans Wollens, Herman Mertens, Jan Ghyselen, Johan Lambrechts, Jo Vranckx, Koen Clement, Lieve Hoet, Louis Chabert, Luc De Bruyne, Paul De Sadeleer, Paul De Vendt, Paul Meurisse, Peter De Wilde, Rezy De Baer, Toon Horsten, Willy Cruysweegs en de vele lezers die ons tips voor weetjes en markante Lage Landers bezorgden.
De Roets 2025 bestellen: www.roetsinfo.eu/bestel hier

© 2024 Davidsfonds / Standaard Uitgeverij nv, Franklin Rooseveltplein 12, 2060 Antwerpen en De Roets vzw

Gemaakt onder licentie van Davidsfonds. 'Davidsfonds' is het geregistreerde merk van Davidsfonds vzw, met maatschappelijke zetel in 3000 Leuven, Sluisstraat 79.
www.standaarduitgeverij.be

D/2024/0034/323
ISBN: 9789022341537
NUR: 014-680

Van enkele werken die in deze Roets werden opgenomen, konden de auteurs of hun rechthebbenden niet worden bereikt, ondanks onze inspanningen. Met het oog op de overnamerechten vragen wij hun contact op te nemen met contact@roetsinfo.eu

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd - op enige manier - zonder voorafgaande toestemming van de uitgever en De Roets vzw.

Cover: *Yolanda de Verschrikkelijke, Hugo Claus, Marieke Vervoort, Jean-Jacques Cassiman, de Melkbrigade*